

Suomen Pankin Asiantuntijalausunto eduskunnan talousvaliokuntaan 17.10.2019. Asia 85/2018 vp. Euroalueen lähentymistä ja kilpailukykyä edistävä talousarvioväline

1 Ehdotuksen taustaa

Rakenteellisilla uudistuksilla voidaan vahvistaa talouksien kasvupotentiaalia ja kykyä sopeutua paremmin taloutta kohdanneisiin häiriöihin. Yhteisen rahapolitiikan oloissa rakennepolitiikan merkitys korostuu. Uudistuksilla on parhaimmillaan positiivisia vaikutuksia julkisen talouden kestävyysteen ja finanssipolitiikan liikkumavaraan. Yksittäisen jäsenmaan tekemillä uudistuksilla voi olla myös ulkoisvaikutuksia koko rahaliittoon. Uudistukset parhaimmillaan vähentävät yksittäisen maan riskiä ajautua sellaisiin kriiseihin, jotka voivat horjuttaa koko rahaliiton uskottavuutta ja toimintaa.

Euroalueen jäsenmaissa tehty talousuudistukset ovat lähes pysähtyneet viime vuosina. Euroopan komission vuonna 2018 annetuista suosituksista vain 5 % on edennyt merkittävästi ja lopuissa suosituksissa oli parhaimmillaan vain vähäistä tai jotain edistymistä.¹ Yksittäisten jäsenmaiden vastuulla olevien rakenneuudistusten vauhdittaminen onkin yksi keskeisimpiä tekijöitä joilla voidaan tukea rahaliiton toimintaa, vahvistaa talouskasvua ja edistää tuottavuutta ja työllisyyttä. Komissio ehdottaa unionin tason välineiden perustamista rakenneuudistusten vauhdittamiseksi osana tulevaa monivuotista rahoituskehystä vuosille 2021-2027. Ehdotus koostuu uudistusten toteuttamisen tukivälineestä (19,52 mrd €), Teknisen tuen välineestä (0,75 mrd €) ja euroalueen ulkopuolisille EU-maille suunnatusta Lähentymisvälineestä (1,92 mrd €).

Uudistusten tukiohjelmassa pyritään vauhdittamaan talousuudistusten toteuttamista antamalla valtioille ”palkkiorahaa” niiden toteuttamisesta. Varat on korvamerkattu kullekin jäsenmaalle, mutta jäsenmaa voi sakonomaaisesti menettää sen, jos se ei toteuta komissiolle luvattuja uudistuksia.

¹ Zorell, N. (2019), ”Country-specific recommendations for economic policies under the 2019 European Semester”, ECB Economic Bulletin, Issue 5/2019.

2 Arvio uudistusten tukiohjelman vaikutuksista

Jos euroalueen maiden rakenneuudistuksia pystytään ohjelman avulla vauhdittamaan, se voi tukea konvergenssia ja rahaliiton toimintaa. Väli-
neen mahdollinen hyöty liittyy tällöin siihen, toteutuisiko sen avulla raken-
neuudistuksia, jotka eivät muuten toteutuisi. On kuitenkin epävarmaa, li-
säisikö väline aidosti uudistusten tekoa vai tehtäisiinkö rahoitusosuuden
saamiseen riittävät uudistukset ilman erillistä kannustettakin, sikäli kun ne
parantavat talouden toimintaa ja talouskasvua.

Nyt esitettävä summa tukiohjelmalle on sen verran pieni, että se tuskin ai-
dosti kannustaa jäsenmaita ryhtymään rakenneuudistuksiin joihin se ei ole
muuten halukas. Parhaimmillaan ohjelmasta saatavilla varoilla pystyttäi-
siin kattamaan uudistuksesta syntyviä lyhyen ajan kustannuksia tai tuke-
maan tahoja, joille uudistuksista aiheutuisi lyhyen ajan haittoja. On toki
mahdollista, että myöhemmässä vaiheessa tukiohjelman kokoa pyritään
kasvattamaan ja sen vaikutuksia voimistamaan. Ohjelman osalta onkin
syytä pohtia seuraavia seikkoja.

- 1) Ehdotuksen vaarana on, että se monimutkaistaisi eurooppalaista oh-
jausjaksoa ja uudistusten toteuttamista entisestään ja pahimmillaan
saattaisi vaikuttaa annettuihin suosituksiin. Tukiohjelman toimeenpa-
notapa vaikuttaa jäykältä. Jos ehdotuksella on sillä tavoiteltua vaiku-
tusta, se siirtää demokraattista päätöksentekovaltaa rakennepolitiikan
osalta jäsenmailta komissiolle.
- 2) Ehdotuksessa korvamerkatun palkkion saantiin vaaditaan uudistuksen
tai uudistusten toteuttaminen komission hyväksymällä tavalla. Onkin
mahdollista, että kansalliset päätöksentekijät ja komissio pyrkivät valit-
semaan helpoimmin toteutettavan uudistuksen, jotta maa ei menettäisi
sille korvamerkattua palkkiota. Tällöin vaikeammin toteutettavat mutta
hyödyllisemmät uudistukset voivat jäädä kokonaan varjoon.
- 3) On myös vaarana, että tukivälineen kannustinvaikutuksen avulla tehty-
jen uudistusten positiivisia vaikutuksia vesitetään tai korvataan talou-
teen negatiivisesti vaikuttavilla muilla lakimuutoksilla. Ehdotuksessa
myös mainitaan, että jäsenmaiden tulisi pitää tehty uudistus voimassa
viiden vuoden ajan tai kannustinpalkkio voidaan periä takaisin. Näiden
valvominen vaatii Euroopan komission nykyistä suurempaa valtaa ja
vastuuta maiden rakennepolitiikasta.

- 4) Sakonomainen palkkiorahan menettäminen voi myös pahimmillaan vaikeuttaa ohjausjakson työtä, jos sen seurauksena komissio ei esitä haasteellisimpia uudistuksia maakohtaisten suositusten listalle. Syynä tähän voisi olla se, että vaikeasti toteutettavat suositukset johtaisivat poliittisesti epämiellyttävään tilanteeseen, jossa keskusvalta asettaisi sakonomaisen rangaistuksen jäsenmaalle. Tällöin eurooppalaisessa ohjausjaksossa esitettyjen maakohtaisten suositusten kunnianhimon taso asettuisi nykyistä alemmaksi.

3 Arvio teknisen tuen välineen vaikutuksista

Oikein suunnatulla teknisen tuen tarjoamisella pystytään edesauttamaan jäsenmaiden kykyä toteuttaa rakenneuudistuksia.

4 Arvio lähentymisvälineen vaikutuksista

Lähentymisväline on suunnattu euroalueen ulkopuolisille EU-maille. Siihen liittyy samat näkökulmat kuin Teknisen tuen välineeseen ja uudistusten tukiohjelman välineeseen.

Liitteet

Kirjoita tähän

Jakelu

Tiedoksi

Kirjoita tähän